

OPIS POPULARNONAUKOWY

Okolo 9,5 miliona mieszkańców Polski to dziadkowie i babcie. Chociaz stanowią ¼ polskiej populacji, niewiele wiemy, na czym polega ich doświadczenie opieki nad wnukami. Z dostępnych badań wiemy na przykład, że polskie babcie i dziadkowie uważają opiekę nad wnukami za swój obowiązek i prawie połowa z nich robi to w każdym tygodniu. Niewiele jednak wiemy o dziadkach rozdzielonych od wnuków dużym dystansem geograficznym.

Polska jest krajem o dużej mobilności międzynarodowej oraz wewnętrznej, polegającej na wyjazdach do innych miejscowości. Międzypokoleniowe relacje łączące dziadków z wnukami zależą prawdopodobnie także od tego, gdzie zamieszkują wnukowie. O ile rola rozłąki związanej z pobytem członków tej samej rodziny za granicą była przedmiotem analiz, o tyle rola migracji wewnętrznych dla opieki nad wnukami została przez badaczy w dużym stopniu zaniedbana. Jeżeli dystans dzielący członków rodziny uniemożliwia codzienne odwiedziny, rozłąka w ramach jednego kraju rodzi podobne problemy praktyczne, co emigracja za granicę. Mniej jednak prawdopodobna niż w przypadku migracji za granicę jest zmiana przekonań, postaw i intencji opiekuńczych.

Ten projekt badawczy ma na celu zbadanie wpływu i znaczenia dystansu oraz typu mobilności (wewnętrzna, międzynarodowa) na opiekę nad wnukami ze strony dziadków zamieszkujących w Polsce. Doświadczenie dziadków z wnukami zamieszkującymi w Polsce w odległości uniemożliwiającej codzienne odwiedziny oraz z wnukami zamieszkującymi za granicą zostanie w projekcie badawczym zestawione z doświadczeniem dziadków z wnukami zamieszkującymi w tej samej miejscowości. Innymi słowy, dla przykładu zostanie zbadane, czy występują jakieś różnice w opiece świadczonej przez babcię lub dziadka z Ostrowca Świętokrzyskiego, którego wnuki zamieszkują w Szczecinie w porównaniu z opieką w rodzinie innego mieszkańca tego samego miasta, którego wnuki zamieszkują w Londynie.

W projekcie zostaną zbadane wartości (przekonania na temat zobowiązań i troski o wnuki), intencje dotyczące jej świadczenia i przyjmowania oraz konkretne działania i czynności opiekuńcze, w ramach wypracowanej wcześniej przez zespół badaczek z Ośrodka Badań nad Migracjami ramy koncepcyjnej etnomoralności opieki. Okazała się ona szczególnie użyteczna w przypadku analizy procesów opiekuńczych w rodzinach funkcjonujących „ponad granicami” (transnarodowych). Jej szczególną zaletą jest integracja w ramach jednego modelu postaw i przekonań oraz ich realnego wyniku – konkretnych czynności opiekuńczych. W przypadku rodzin rozdzielonych dystansem geograficznym napięcie pomiędzy tymi dwoma czynnikami jest wyraźne i pozwala na dostrzeżenie specyficznej dynamiki w relacji pomiędzy biorcą i dawcą opieki.

Badane przez nas kwestie są niezwykle złożone, a opieka nad wnukami świadczona może być na różne sposoby. Stosujemy więc w niniejszym badaniu różne techniki badawcze. Dzięki temu zbierzemy materiał, pozwalający na wszechstronne porównanie sytuacji opiekuńczej w rodzinach migranckich dwóch typów oraz w rodzinach osiadłych w dwóch odmiennych kontekstach regionalnych w Polsce.

Prowadzone wcześniej nad etnomoralnością opieki w Ośrodku Badań nad Migracjami badania zostaną wzbogacone o użycie zogniskowanych (*focusowych*) wywiadów grupowych oraz badania ilościowego przeprowadzonego techniką wywiadu kwestionariuszowego (wspomagane komputerowo) na ogólnopolskiej próbie Polaków będących dziadkami. Sondaż ten da unikatową szansę sprawdzenia zróżnicowania regionalnego w zakresie postrzeganych norm, postaw i intencji opiekuńczych dziadków, a także specyfiki praktyk opiekuńczych.

W końcowym etapie projektu powinniśmy znać odpowiedzi na pytania o:

- specyfikę praktyk opiekuńczych nad wnukami zamieszkującymi w różnej odległości od dziadków
- wpływ doświadczenia migracji obu typów (wewnętrznych i zagranicznych) na przekonania dziadków dotyczących właściwych form opieki nad wnukami,
- wpływ doświadczenia migracji międzynarodowych na ewentualne przemiany kontaktów z wnukami zamieszkującymi w innych częściach Polski, zwłaszcza w dziedzinie użycia nowych technologii,
- ewentualny wpływ Brexitu na możliwości opieki dziadków nad wnukami zamieszkującymi w Wielkiej Brytanii i możliwość odwiedzin.